

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 16.4.2012
COM(2012) 169 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Zpráva o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie za rok 2011

{SWD(2012) 84 final}
{SWD(2012) 85 final}

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zpráva o uplatňování Listiny základních práv Evropské unie za rok 2011

1. ÚVOD

Listina základních práv Evropské unie¹ („Listina“) se dva roky po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost stala společným výchozím bodem při přípravě politik EU.

Impulem k tomuto vývoji byla Lisabonská smlouva. Komise po vstupu této smlouvy v platnost přijala Strategii účinného uplatňování Listiny základních práv Evropskou unií („Strategie pro uplatňování Listiny“)², kde jako cíl vytyčila, že EU má být vzorem, pokud jde o dodržování základních práv při tvorbě právních předpisů. Komise se dále zavázala, že bude připravovat výroční zprávy, aby lépe informovala občany o uplatňování Listiny a vyhodnocovala pokrok v jejím provádění. Jak Strategie pro uplatňování listiny, tak první výroční zpráva o uplatňování Listiny stimulovaly diskuse v Evropském parlamentu, Radě, ve Výboru regionů a v Evropském hospodářském a sociálním výboru.

Listina je velice zajímavá nejen pro orgány EU, ale také pro širokou veřejnost: podle posledního průzkumu *Eurobarometru*³ mají dvě třetiny dotazovaných v celé EU zájem dozvědět se více o svých právech ustanovených Listinou (66 %), chtějí vědět, kam se obrátit, pokud mají pocit, že tato práva byla porušena (65 %), a ve kterých případech Listina platí a ve kterých nikoliv (60 %).

Cílem této zprávy je reagovat na toto přání být lépe informováni o Listině. Zkoumá pokrok při zajišťování účinného provádění Listiny a upozorňuje na významné aspekty vývoje v roce 2011. Připojený dokument (I) obsahuje podrobné informace o uplatňování Listiny všemi orgány a členskými státy EU a popisuje konkrétní problémy, kterým jednotlivci čelí. Ve zvláštní příloze (II) je popsán pokrok v provádění Strategie pro rovnost žen a mužů (2010–2015).

2. PODPORA ÚČINNÉHO UPLATŇOVÁNÍ LISTINY

Komise na základě zjištění ze zprávy za rok 2010 přijala řadu konkrétních opatření na podporu účinného provádění Listiny.

2.1. Podpora kultury základních práv v EU

Strategie pro uplatňování Listiny a zpráva za rok 2010 stimulovaly diskusi ve všech orgánech EU ohledně toho, jak učinit Listinu účinnou pro občany a jak zajistit, aby byla v dodržována

¹ Listina základních práv Evropské unie, Úř. věst. C 83, 30.3.2010, s. 389–403.

² Sdělení Komise: Strategie účinného uplatňování Listiny základních práv Evropskou unií, KOM(2010) 573 v konečném znění, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/news/intro/doc/com_2010_573_cs.pdf.

³ Bleskový průzkum Eurobarometr 340: „Listina základních práv Evropské unie“.

během celého zákonodárném procesu. Tento impuls ze strany již přinesl první konkrétní výsledky.

Komise posílila posuzování dopadů na základní práva při přípravě legislativních návrhů. Posouzení dopadů provádí Komise před přijetím návrhů nových právních předpisů. Nové *Pokyny pro posouzení dopadů z hlediska základních práv*⁴ na konkrétních příkladech objasňují, jak by měly útvary Komise zohledňovat aspekty základních práv. Komise vytvořila meziútvárovou skupinu pro uplatňování Listiny, v jejímž rámci mají všechna oddělení tohoto orgánu sdílet znalosti a zkušenosti.

Přístup, který Komise přijala při přípravě právních předpisů o používání *bezpečnostních skenerů*⁵ k odhalování nebezpečných předmětů u cestujících na letištích v EU, je konkrétním příkladem kladného účinku této politiky. V zájmu souladu s Listinou se v přípravných fázích vedoucích k přijetí těchto právních předpisů přihlíželo k dopadům, které mohou mít různé politické varianty na základní práva. Členské státy a letiště přející si bezpečnostní skenery zavést, musí splnit minimální podmínky stanovené v nových pravidlech EU, která mají zaručit základní práva. Nejdůležitější přitom je, že cestující budou mít možnost odmítnout použití skeneru a podrobit se alternativními metodám detekční kontroly. Cestující musí být informováni o této možnosti, o použité technologii skeneru a o podmínkách spojených s jejím využitím. Mimoto jsou stanoveny podrobné podmínky, které mají zajistit, aby bylo dodržováno právo na ochranu osobních údajů a soukromí: například to, že bezpečnostní skenery nesmějí ukládat snímky, uchovávat je, kopírovat, tisknout ani je zpětně dohledávat. Pokud jde o zdravotní hlediska, jsou k detekčním kontrolám osob povoleny pouze bezpečnostní skenery, které nepoužívají ionizující záření.

Hodnotící zpráva Komise⁶ o *pravidlech EU pro uchovávání údajů*⁷ je dalším příkladem toho, že Komise posílila své hodnocení dopadů na základní práva. Komise nastínila dopad těchto pravidel na hospodářské subjekty a spotřebitele a také jejich vliv na ochranu základních práv a svobod, a zejména na ochranu osobních údajů. Zpráva došla na jedné straně k závěru, že uchovávání údajů je hodnotným nástrojem pro účely prosazování práva. Na straně druhé zpráva zjistila oblasti, které je třeba zdokonalit vzhledem k nevyváženému provedení směrnice o uchovávání údajů do práva jednotlivých členských států. Konkrétně by Komise měla zajistit větší harmonizaci ve specifických oblastech, jako jsou: opatření zajišťující dodržování základních práv a svobod, včetně lhůty pro uchovávání, účelová omezení a také nezbytné záruky u přístupu k uchovávaným údajům a ochrany osobních údajů.

⁴ Operační pokyny pro zohlednění základních práv při posouzení dopadů Komisí, SEK(2011) 567 final ze dne 6.5.2011 jsou k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/operational-guidance_en.pdf.

⁵ Nařízení Komise (EU) č. 1141/2011, kterým se doplňují společné základní normy ochrany civilního letectví před protiprávními činy, pokud jde o používání bezpečnostních skenerů na letištích EU, Úř. věst. L 293, 11.11.2011, s. 22–23. Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1147/2011, kterým se stanoví prováděcí opatření ke společným základním normám letecké bezpečnosti, pokud jde o používání bezpečnostních skenerů na letištích EU, Úř. věst. L 294, 12.11.2011, s. 7–11.

⁶ Zpráva Komise: Hodnotící zpráva o směrnici o uchovávání údajů (směrnice 2006/24/ES), KOM(2011) 225 final je k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/malmstrom/archive/20110418_data_retention_evaluation_cs.pdf.

⁷ Směrnice o uchovávání údajů (2006/24/ES) vyžaduje, aby členské státy uložily povinnost poskytovatelům veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí uchovávat provozní a lokalizační údaje po dobu šesti měsíců až dvou let pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání závažných trestných činů.

Jak je vysvětleno ve Strategii pro uplatňování Listiny, zaručuje Komise nejen to, že jsou její návrhy v souladu s Listinou, ale zajišťuje také, aby byla Listina dodržována i tehdy, pokud právní předpisy EU provádějí členské státy. Podle článku 51 Listiny jsou její ustanovení použitelná pro členské státy, výhradně pokud uplatňují právo EU. V situacích, jichž se právo EU netýká, se Listina nepoužije.

Po intervenci ohledně maďarského zákona o sdělovacích prostředcích, kdy Komise v plné míře využila svých právních pravomocí k prosazování *acquis*, maďarská vláda souhlasila s tím, že svůj zákon o sdělovacích prostředcích upraví tak, aby byl v souladu s hmotným právem EU. Byla vznesena řada problematických otázek v souvislosti s dalšími ustanoveními dotčeného zákona o sdělovacích prostředcích, na něž se právní předpisy EU nevztahují. V takových situacích jsou základní práva nadále zaručována na vnitrostátní úrovni v rámci ústavních systémů členských států. V tomto ohledu je vhodné poznamenat, že toto se odráží v rozsudku maďarského Ústavního soudu ze dne 19. prosince, podle něhož některá ustanovení maďarského zákona o sdělovacích prostředcích neústavním způsobem omezují svobodu tisku⁸.

Komise věnovala v roce 2011 zvláštní pozornost také vývoji ohledně nové *maďarské ústavy a jejího provádění*, a to v rozsahu, v jakém vyvolává otázky související s právem EU. Na červnovém plenárním zasedání Evropského parlamentu Komise zdůraznila, že ústava každého členského státu by měla odrážet evropské hodnoty svobody, demokracie rovnosti, právního státu, lidské důstojnosti a respektu k lidským právům bez diskriminace, včetně práv příslušníků menšin, jak je stanoveno v článku 2 Smlouvy, a být s nimi v souladu. Komise v prosinci vyjádřila znepokojení nad potenciálním porušením unijního práva některými ustanoveními legislativních návrhů⁹. Maďarské orgány dotčené právní předpisy přijaly, aniž by přihlédly k právním připomínkám Komise. Komise se proto jakožto strážkyně Smluv rozhodla proti řadě nových ustanovení maďarských právních předpisů zakročit, konkrétně v souvislosti s nezávislostí orgánu pro ochranu údajů a diskriminačním dopadem věku pro povinný odchod do důchodu u soudců, státních zástupců a notářů. Komise také zaslala úřední dopis, v němž k některým aspektům nové legislativy, které by mohly nepříznivě ovlivnit nezávislost soudů, požadovala další informace¹⁰.

Působení **Evropského parlamentu** při podpoře práv a svobod zakotvených v Listině bylo velice důležité. Evropský parlament věnoval zvláštní pozornost situaci v Maďarsku v souvislosti se svobodou a pluralitou sdělovacích prostředků¹¹ a také v souvislosti s novou

⁸ Místopředsedkyně Kroesová vyjádřila své znepokojení jednak v dopisech adresovaných maďarským orgánům a jednak na dvoustranné schůzce s příslušným ministrem spravedlnosti. Rozhodnutí maďarského Ústavního soudu ze dne 19. prosince 2011, 1746/B/2010, je k dispozici na adrese: www.mkab.hu/admin/data/file/1146_1746_10.pdf.

⁹ Místopředsedkyně Redingová zaslala dopis maďarskému ministrovi spravedlnosti dne 12. prosince. Místopředsedkyně Kroesová a místopředseda Rehn rovněž zaslali dopisy věnované pluralitě sdělovacích prostředků, respektive nezávislosti maďarské centrální banky.

¹⁰ Tisková zpráva ze dne 17. ledna 2012 (IP 12/24) je k dispozici na adrese: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/24&format=HTML&aged=0&language=CS&guiLanguage=fi>.

¹¹ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 10. března 2011 o zákoně o sdělovacích prostředcích v Maďarsku je k dispozici na adrese: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-0094+0+DOC+XML+V0//CS>.

maďarskou ústavou a jejím prováděním¹². Dne 16. února 2012 přijal Evropský parlament usnesení¹³, v němž maďarskou vládu žádal, aby jednala v souladu s doporučeními a reagovala námitky a požadavky Evropské komise, Rady Evropy a Benátské komise, a vyzval Evropskou komisi jakožto strážkyni Smluv, aby pozorně sledovala případné změny a provádění uvedených právních předpisů a jejich soulad s literou i duchem Evropských smluv.

Při působení jako spolutvůrce právních předpisů Evropský parlament zdůrazňoval rozměr nových návrhů právních předpisů EU z hlediska základních práv. Schválil například návrh Komise na změnu *kvalifikační směrnice*, která posílí práva uprchlíků a osob požívajících doplňkové ochrany (články 18 a 19 Listiny), a v nedávno přijaté směrnici o jednotném povolení¹⁴ zajistil rozšíření sociálních práv pro migrující pracovníky.

Rada vyvinula značné úsilí, aby postupovala podle Strategie pro uplatňování Listiny, zejména s ohledem na svou úlohu spolutvůrce právních předpisů. Rada uznala, že její úloha má pro účinné provádění Listiny zásadní význam, a zavázala se, že zajistí, aby členské státy, které navrhuje změny legislativních Komise nebo předkládají vlastní legislativní návrhy, přitom posuzovaly jejich dopad na základní práva¹⁵. Rada znovu připomněla, že každý orgán je odpovědný za posuzování dopadů svých návrhů a změn. V tomto ohledu se v souladu s interinstitucionální dohodou o zdokonalení tvorby právních předpisů¹⁶ zavázala k posuzování dopadů na základní práva u významných změn, které navrhne. Tento závazek představuje v postupech Rady, která dosud nestanovila žádná zvláštní opatření k zajištění souladu se Smlouvou, povzbudivou změnu. Za tímto účelem a podle vzoru Komise přijala Rada *Pokyny*¹⁷ k identifikaci a řešení otázek v oblasti základních práv, které vyvstávají v diskusích o návrzích, jež probíhají v přípravných orgánech Rady. Rada navíc nastínila své kroky za účelem uplatňování Listiny¹⁸.

Dopad Listiny na soudnictví na vnitrostátní i unijní úrovni je již viditelný. **Soudní dvůr Evropské unie** se ve svých rozhodnutích na Listinu stále častěji odvolává: počet citací Listiny v odůvodněních Soudního dvora se oproti roku 2010 zvýšil z 27 na 42, tedy o více než 50 %. Vnitrostátní soudy se rovněž při adresování otázek Soudnímu dvoru (rozhodnutí o předběžných otázkách) na Listinu odkazovaly více: v roce 2011 se oproti roku 2010 počet těchto odkazů zvýšil z 18 na 27, tedy o 50 %. Vnitrostátní soudy Soudnímu dvoru postoupily zajímavé otázky, například ohledně dopadu práva na účinnou právní ochranu a práva na

¹² Usnesení Evropského parlamentu ze dne 5. července 2011 o změně maďarské ústavy je k dispozici na adrese: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2011-%200315+0+DOC+XML+V0//CS>.

¹³ Usnesení ze dne 16. února 2012 o aktuálním vývoji politické situace v Maďarsku <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0053+0+DOC+XML+V0//CS>.

¹⁴ Směrnice 2011/98/EU o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě, Úř. věst. L 343, 23.12.2011, s. 1 – 9.

¹⁵ Závěry Rady o úloze Rady Evropské unie při zaručování účinného uplatňování Listiny základních práv Evropské unie z 25. února 2011 jsou k dispozici na adrese: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/119464.pdf.

¹⁶ Interinstitucionální dohoda o zdokonalení tvorby právních předpisů, Úř. věst. C 321, 31.12.2003, s. 1–5.

¹⁷ Pokyny k metodickým krokům pro ověření slučitelnosti přípravných orgánů Rady v oblasti základních práv, 19.5.2001, jsou k dispozici na adrese: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st10/st10140.en11.pdf>.

¹⁸ Závěry Rady o činnostech a iniciativách Rady v rámci provádění Listiny základních práv Evropské unie, 23.5.2011, k dispozici na adrese: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/122181.pdf.

spravedlivý proces v řízení o vyhoštění občanů EU, které se opírá o citlivé bezpečnostní informace, které orgány veřejné moci nechťejí zpřístupnit ve veřejném slyšení¹⁹. Další otázka se týká významné problematiky vztahu mezi vnitrostátními základními právy a unijním základními právy v případě týkajícím se uplatňování evropského zatýkacího rozkazu²⁰.

Soudní dvůr vydal řadu významných rozhodnutí, která zahrnují odkaz na Listinu. Například ve věci *Test-Achats* soud zrušil platnost výjimky podle unijních právních předpisů týkajících se rovnosti žen a mužů, která pojistitelům umožňovala dělat rozdíly mezi ženami a muži při stanovování pojistného a pojistného plnění²¹. Soud shledal, že tato výjimka není slučitelná s cílem jednotných cen pro obě pohlaví stanoveným v právních předpisech, a tudíž ani s Listinou. V návaznosti na toto rozhodnutí Soudu Komise vydala pokyny pro uplatňování rovnosti žen a mužů v pojišťovnictví²².

Na konci roku 2011 vydal Soudní dvůr významné rozhodnutí o uplatňování *dublinkého nařízení* při určování členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl v EU²³. Soud zdůraznil, že členské státy jsou při stanovování příslušnosti pro posuzování žádosti o azyl povinny řídit se Listinou. Členské státy nesmí přemístit žadatele do jiného členského státu, pokud nemohou ponechat bez povšimnutí skutečnost, že systematické nedostatky azylového řízení a podmínek přijímání žadatelů v tomto členském státě představují závažné a prokazatelné důvody pro domněnku, že žadatel bude vystaven skutečnému riziku nelidského nebo ponižujícího zacházení. Příloha I k této zprávě uvádí řadu dalších významných rozhodnutí, jako jsou rozsudky objasňující vztah mezi ochranou práv duševního vlastnictví a jinými základními právy v on-line prostředí, jako je svoboda podnikání a ochrana osobních údajů²⁴, nebo rozsudky odkazující se na lidskou důstojnost, pokud jde o problematiku patentovatelnosti lidských embryí vytvořených metodou terapeutického klonování²⁵, či rozsudky analyzující zásadu nediskriminace na základě věku z hlediska práva na vyjednávání a uzavírání kolektivních smluv²⁶.

2.2. Podpora rovnosti žen a mužů v Evropské unii

V návaznosti na strategii Komise pro rovnost žen a mužů (2010–2015)²⁷ přijala **Rada Evropský pakt pro rovnost žen a mužů**²⁸. Tento pakt vytváří pevnou vazbu k procesu Evropa 2020 a znovu potvrzuje závazky EU spočívající v odstraňování rozdílů v zaměstnání, vzdělávání a sociální ochraně, v zajištění stejné odměny za stejnou práci, podpoře rovné účasti žen v rozhodování a v boji proti všem formám násilí páchanému na ženách. Opakuje, že je důležité začleňovat aspekt rovnosti žen a mužů do všech politik, včetně vnější činnosti EU. Klade důraz také na *sladění práce a rodinného života*, které je podmínkou pro rovnou

¹⁹ ESD, věc C-300/11, *ZZ proti Secretary of State for the Home Department (ministr vnitra)*, 17.6.2011.

²⁰ ESD, věc C-399/11, *Stefano Melloni*, 1.10.2011.

²¹ ESD, věc C-236/09, *Test-Achats*, 30.4.2011.

²² Pokyny k uplatňování směrnice Rady 2004/113/ES v pojišťovnictví s ohledem na rozsudek Soudního dvora Evropské unie ve věci C-236/09 (*Test-Achats*), Úř. věst. C 11, 13.1.2012, s. 1–11.

²³ ESD, spojené věci C-411/10 a C-493/10, *N.S. proti Secretary of State for the Home Department a M.E. e.a. proti Refugee Applications Commissioner*, 21.12.2011.

²⁴ ESD, věc C-70/10, *Scarlet* proti *SABAM*, 24.11.2011.

²⁵ ESD, věc C-34/10, *Brüstle* proti *Greenpeace*, 18.10.2011.

²⁶ Spojené věci C-297/10 a C-298/10, *Hennings a Land Berlin*.

²⁷ Sdělení Komise: Strategie pro rovnost žen a mužů 2010–2015, KOM(2010) 491 v konečném znění, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0491:FIN:CS:PDF>.

²⁸ Závěry Rady o Evropském paktu pro rovnost žen a mužů na období 2011–2020, 7.3.2011, je k dispozici na adrese: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/119628.pdf.

účast na trhu práce: je třeba rozvíjet služby péče o dítě a zvýšit využití rodičovské dovolené u otců, neboť to má pozitivní dopad na pracovní začlenění osob, které o děti obvykle pečují, tedy žen²⁹.

Ve shodě se závazky přijatými ve Strategii pro rovnost žen a mužů k podpoře rovnosti v rozhodování a s cílem napravit nevyvážené zastoupení žen a mužů ve vrcholných pozicích soukromých společností **Komise** vyzvala všechny veřejně obchodovatelné společnosti v Evropské unii, aby se připojily k iniciativě „Závazek Evropy – ženy ve vedoucích pozicích“ a vyvinuly vlastní způsob, jak dostat na vedoucí místa větší počet žen³⁰. Cílem je dosáhnout toho, aby do roku 2015 zastoupení žen ve vedoucích orgánech významných veřejně obchodovatelných společností v Evropě činilo 30 % a aby do roku 2020 dosáhlo 40 %.

Komise přijala legislativní návrhy na příští *víceletý finanční rámec EU (2014–2020)*³¹. Program Práva a občanství³² bude podporovat a chránit práva osob, včetně zásad nediskriminace a rovnosti žen a mužů. Na problematiku rovnosti žen a mužů se navíc zaměří nový program EU pro sociální změny a inovace³³, zavedený na podporu zaměstnanosti a sociálních politik v celé EU.

Aby posílila pozici žen na trhu práce a splnila cíle spočívající ve zvýšení míry zaměstnanosti žen a mužů ve věku 20–64 let do roku 2020 na 75 %, vydala Komise v rámci strategie Evropa 2020 *doporučení členským státům týkající se rozdílů v odměňování žen a mužů, péče o dítě a daňových překážek pro druhého výdělečně činného partnera*. Členské státy, kde jsou daňové podmínky výhodnější buď pro páry s velmi rozdílnými výdělky, nebo pro páry s jediným příjmem, nejsou z ekonomického hlediska účinné. Upevňují model domácnosti, kde jeden partner pracuje na plný úvazek (tradičně je to muž) a druhý (zpravidla žena) na částečný úvazek. To vede k nedostatečnému zúročení investic do lidského kapitálu, konkrétně do žen. Odstranění finančního znevýhodnění v oblasti daní a dávek a rozvoj péče o dítě a starší osoby by zvýšily účast žen na trhu práce v průběhu celého jejich života a zaručily jejich ekonomickou nezávislost.

2.3. Pomoc občanům při výkonu jejich práv

Komise je přesvědčena, že je potřeba vyvinout další úsilí zaměřené informování občanů o tom, kdy je Listina použitelná, a kam se obrátit, pokud jsou jejich práva porušována. Z nedávného průzkumu Eurobarometru³⁴ vyplývá, že i když je obecné povědomí o Listině na vzestupu (64 % v roce 2012 oproti 48 % v roce 2007), málo občanů ví, co Listina vlastně je (11 %) a kdy je použitelná (14%). **Největší nejjasnost panovala ohledně toho, zda Listina**

²⁹ Závěry Rady o sladění práce a rodinného života v kontextu demografické změny, 17.6.2011, jsou k dispozici na adrese:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lssa/122875.pdf.

³⁰ Závazek Evropy – ženy ve vedoucích pozicích, k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/reding/pdf/p_en.pdf.

³¹ Informace o finančním rámci EU na období 2014–2020, k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/fin_fw1420/fin_fw1420_en.cfm.

³² Návrh nařízení, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství, KOM(2011) 758 v konečném znění, k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/files/1_en_act_part1_v5_frc_en.pdf.

³³ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Evropské unie pro sociální změny a inovace, KOM(2011) 609 v konečném znění, je k dispozici na adrese:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0609:CS:NOT>.

³⁴ Bleskový průzkum Eurobarometru 340; „Listina základních práv Evropské unie“.

platí pro všechny kroky členských států, včetně otázek vnitrostátních pravomocí. Listina ve všech těchto záležitostech použitelná není, ale více než polovina respondentů – 55 % – se domnívalo, že ano. Téměř čtvrtina (24 %) dotázaných navíc uvedla, že není pravda, že se Listina uplatňuje na členské státy, pouze pokud provádějí právo EU, což tuto nejasnost ještě potvrzuje.

Z průzkumu rovněž vyplývá, že vnitrostátní soudy jsou prvním místem, kam by se dotazovaní obrátili, pokud by byla jejich práva vyplývající z Listiny porušena (21 %). Po nich následoval veřejný ochránce práv/nezávislé subjekty (20 %), orgány EU (19 %) a místní policie (19 %). To ukazuje, že se řada občanů domnívá, že **orgány EU mají stejnou funkci právní ochrany jako vnitrostátní soudy nebo vnitrostátní orgán pro lidská práva.**

Údaje, které shromáždila Komise, dále objasňují časté nepochopení úlohy orgánů EU v oblasti základních práv na straně občanů. Z dopisů týkajících se základních práv, které Komise obdržela v roce 2011, se 55 % zabývalo otázkami, jež nepatří do působnosti EU. Listina nedává Evropské unii obecnou pravomoc zasahovat ve všech případech porušení základních práv ze strany vnitrostátních orgánů. Na členské státy se Listina vztahuje, jen pokud provádějí právo EU. Členské státy mají v oblasti základních práv obsáhlé vnitrostátní předpisy, jejichž dodržování zajišťují vnitrostátní soudy³⁵.

Komise připomíná, že orgány a instituce EU (zejména evropský veřejný ochránce práv) a celostátní, regionální a místní orgány v členských státech sdílí odpovědnost za lepší informovanost občanů o Listině a o tom, kde se žádat o nápravu, pokud se domnívají, že byla jejich práva porušena. Komise ve spolupráci s členskými státy zveřejnila nové internetové stránky věnované základním právům na **portálu evropské e-justice**³⁶. Tento portál poskytuje informace o tom, kde si občané mohou stěžovat, pokud se domnívají, že byla porušena jejich základní práva. Poskytuje informace o vnitrostátních soudech a o orgánech, které vyřizují stížnosti v oblasti základních práv, jako jsou veřejní ochránci práv, vnitrostátní orgány pro lidská práva a subjekty pro rovnost žen a mužů.

Komise je odhodlána pomáhat občanům při výkonu jejich práv formou **víceúrovňové spolupráce se všemi zúčastněnými činiteli na úrovni EU i jednotlivých členských států.** Je nutný intenzivnější dialog mezi mnoha rozličnými institucemi v členských státech, které jsou – vedle justice, jemuž při obraně základních práv náleží hlavní úloha –, vyzývány, aby se zabývaly stížnostmi občanů, kteří se domnívají, že jejich základní práva byla porušena. Dne 6. října 2011 Komise poprvé svolala subjekty pro rovnost žen a mužů, úřady veřejných ochránců práv, instituce pro ochranu práv dětí a evropské a státní orgány pro ochranu lidských práv na seminář organizovaný ve spolupráci s Petičním výborem Evropského parlamentu. Seminář se zaměřil na to, jak tyto orgány stížnosti týkající se základních práv vyřizují v praxi. Tento víceúrovňový dialog bude pokračovat s cílem sdílet zkušenosti nabyté při provádění Listiny a poznatky vyvozené ze společných problémů, jimž tyto orgány čelí v souvislosti s příslušností, nezávislostí a výkonností. Bude zejména zkoumat, jak jednotlivé orgány podnítit k tomu, aby pro občany vytvořily snadno použitelné „**seznamy pro kontrolu přípustnosti**“, jež by stěžovatelům umožňovaly zjistit, nakolik je pravděpodobné, že se jeho případem bude

³⁵ V této souvislosti: americký Bill of Rights (zákon o právech) také původně platil pouze na federální úrovni.

³⁶ Portál evropské e-justice je k dispozici na adrese: <https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home>
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:X9Gh9OcLREYJ:https://e-justice.europa.eu/home.do%3Faction%3Dhome+e+justice&cd=2&hl=en&ct=clnk>.

dotyčný orgán zabývat. Tyto systémy se již ukázaly jako velice přínosné v případě **evropského veřejného ochránce práv**, jehož úřad na svých internetových stránkách vytvořil interaktivního průvodce ve všech 23 úředních jazycích EU, který občanům pomáhá rychle určit nejhodnější orgán, na nějž se mohou obrátit, pokud si chtějí stěžovat na nesprávný úřední postup. Ze 22 000 dotazů, které byly v roce 2011 podány, bylo možné 80 % zodpovědět prostřednictvím tohoto interaktivního průvodce. Při sestavování snadno použitelných „seznamů pro kontrolu přípustnosti“ je důležitá spolupráce s Agenturou Evropské unie pro základní práva (FRA), neboť práva ona naplánovala vytvoření snadno použitelných návodů pro občany, kteří chtějí podat stížnost na porušování svých základních práv.

3. NEJDŮLEŽITĚJŠÍ VÝVOJ V ROCE 2011

Komise provádí politiku, která má důrazně zajistit účinné provádění Listiny v nejrůznějších oblastech, jichž se týká právo EU. Příloha této zprávy uvádí řadu příkladů uplatňování Listiny s ohledem na práva, jimiž se zabývá šest hlav Listiny (důstojnost, svobody, rovnost, solidarita, občanská práva a soudnictví), včetně důležitých kroků k přípravě návrhu nových pravidel EU pro ochranu údajů, který má být předložen v roce 2012.

Podpora lidských práv ve třetích zemích je rovněž jednou z priorit EU, ale tato se zpráva tímto tématem nezabývá. Tuto prioritu opětovně potvrdily Komise a vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku jednak ve společném sdělení „Lidská práva a demokracie jako priority vnější činnosti EU“, které bylo přijato dne 12. prosince 2011³⁷, a jednak ve dvou sděleních o rozvojové politice EU³⁸. Ochrana lidských práv je také jednou z hlavních priorit procesu rozšiřování EU a během jednání o přistoupení bude dále posilována.

Členské státy EU jsou vázány Listinou, když uplatňují unijní právo. O úsilí vyvíjeném s cílem zajistit účinné uplatňování Listiny však dosud není dostatek informací. Komise se bude ve svých nadcházejících výročních zprávách o uplatňování Listiny snažit učiněný pokrok zdokumentovat.

3.1. Nový impuls v prosazování práva občanů na volný pohyb

Mobilita osob uvnitř EU je rozhodujícím činitelem pro hospodářský růst v Evropě, jejíž populace se zmenšuje a kde v mnoha částech panuje značná nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou na trhu práce. Volný pohyb studentů, turistů, pracovníků a jejich rodin mezi členskými státy je zároveň jedním z hlavních úspěchů Evropy a praktickým vyjádřením vzájemné úcty, otevřenosti a tolerance jakožto základních hodnot Evropské unie. Z těchto důvodů Komise prováděla **důslednou politiku prosazování právních předpisů** s cílem

³⁷ Společné sdělení Evropské komise a vysoké představitelky EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku: Lidská práva a demokracie jako priority vnější činnosti EU – na cestě k efektivnějšímu přístupu“, 12.12.2011, KOM (2011) 886 v konečném znění, k dispozici na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0886:FIN:CS:PDF>.

³⁸ Sdělení Komise: Zvýšení dopadu rozvojové politiky EU: agenda pro změnu (KOM(2011) 637) v konečném znění; sdělení Komise: Budoucí přístup k rozpočtové podpoře EU poskytované třetím zemím, KOM(2011) 638 v konečném znění, k dispozici na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0637:FIN:CS:PDF>; http://ec.europa.eu/europeaid/how/delivering-aid/budget-support/documents/future_eu_budget_support_cs.pdf.

dosáhnout plného a správného provádění a uplatňování unijních pravidel volného pohybu³⁹ v celé Evropské unii. Výsledkem této politiky je, že většina členských států změnila své právní předpisy, nebo oznámila úmysl to provést. Komise i nadále se zbývajícími zeměmi pracovala na nevyřešených otázkách, mimo jiné tím, že v případě potřeby zahájila řízení o nesplnění povinnosti.

Zároveň Komise zaujala pevné stanovisko k zajištění toho, aby členské státy plně a ve prospěch všech občanů EU dodržovaly zásadu **nediskriminace** a další záruky zakotvené v unijních pravidlech volného pohybu. Komise v tomto ohledu vyjádřila své znepokojení nad plány pro migraci pracovních sil, které oznámila nizozemská vláda, a sleduje její dialog s orgány příslušného členského státu s cílem zajistit u každého opatření, které bude zavedeno, plný soulad s unijním právem.

V březnu 2011 přijal francouzský orgán Conseil constitutionnel (Ústavní rada) rozhodnutí ohledně vystěhovávání nezákonně pobývajících skupin⁴⁰. Tuto záležitost nevyřešil zásah Komise v létě 2010⁴¹, jelikož takové případy vystěhování nejsou vyhoštěním občanů EU z určitého členského státu a nemají souvislost s právem na volný pohyb. Soud prohlásil za neústavní určitá právní ustanovení, která orgánům umožňují okamžitě kdykoliv během roku provést vystěhování bez ohledu na osobní či rodinnou situaci jednotlivců. Toto rozhodnutí potvrzuje, že v případech, jichž se právo EU netýká, jsou základní práva vymáhána na úrovni státu, konkrétně prostřednictvím soudů.

V květnu 2011 se Komise zapojila do intenzivního dialogu s dánskou vládou v souvislosti s plány na zavedení posílených **kontrolních opatření na hranicích uvnitř EU**. Dánská vláda v říjnu 2011 oznámila, že v uskutečňování těchto plánů nebude dále pokračovat a že celní kontroly budou prováděny v souladu s unijními pravidly volného pohybu a s schengenským *acquis*.

Komise také kontaktovala dánské orgány ohledně novely dánského zákona o cizincích, která vstoupila v platnost v červenci 2011. Tato novela zavádí přísnější pravidla pro **vyhošťování cizinců**, včetně občanů EU, a vzbuzuje obavy, pokud jde o její slučitelnost se směrnicí o volném pohybu. V případě, že Dánsko nebude reagovat uspokojivě, využije Komise bez váhání pravomocí, jež jí jsou svěřeny Smlouvou.

3.2. Podpora práv dítěte

V únoru 2011 přijala Komise **Agendu EU v oblasti práv dítěte**⁴². Cílem této agendy EU je uvést prostřednictvím komplexního programu opatření na období 2011–2014 do praxe práva dítěte stanovená v Listině a v úmluvě OSN o právech dítěte. Tento dokument uvádí 11 konkrétních opatření, která přispějí k účinnému provádění a ochraně práv dítěte. Komise v souvislostech tohoto komplexního přístupu k právům dítěte vytyčila jako svou prioritu usilovat o to, aby byl soudní systém lépe přizpůsoben dětem a byl k nim vstřícnější. Komise

³⁹ Směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, Úř. věst. L 158, 30.4.2004, s. 77–123.

⁴⁰ Francouzská Ústavní rada, rozhodnutí č. 2011-625 DC ze dne 10. března 2011, k dispozici na adrese: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/root/bank/download/2011625DCen2010625dc.pdf>.

⁴¹ Viz zpráva Komise o uplatňování Listiny za rok 2010, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/annual_report_2010_cs.pdf.

⁴² Sdělení Komise: Agenda EU o právech dítěte, KOM(2011) 60 v konečném znění, k dispozici na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011DC0060:cs:NOT>.

rovněž stanovila priority pro ochranu dětí v situacích, kdy jsou zranitelné, a k zaručení práv dítěte v rámci vnější činnosti EU. Komise v rámci tohoto programu opatření také zahájila provoz jednotného vstupního místa pro děti nazvaného Dětský koutek⁴³, který obsahuje přizpůsobené texty, hry a kvízy, jež děti informují o jejich právech.

Pro snazší potírání trestné činnosti páchané na dětech na různých frontách přijala EU nová pravidla **pro boj proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii**⁴⁴. Tato nová pravidla kriminalizují široké spektrum situací pohlavního zneužívání a vykořisťování a zahrnují nové jevy, jimž napomáhá internet, jako je navazování kontaktu s dětmi, zneužívání webových kamer a sledování materiálu, který týká se zneužívání dětí, na internetu.

Komise i dále podporovala zřizování a provoz nástrojů, jejichž účelem je pomoci pohřešovaným nebo uneseným dětem: konkrétně jde o **116 000 horkých linek** pro pohřešované děti a systémů varování o pohřešovaných dětech. K zajištění provozuschopnosti horké linky a informovanosti o ní v celé EU je zapotřebí spolupráce několika členských států⁴⁵. Komise bude ve svém úsilí o uskutečnění těchto nástrojů pokračovat.

Mezi hlavní události, které přispívají k ochraně dětí v EU v případě únosu patří skutečnost, že v Rusku vstoupila v platnost **Haagská úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí**⁴⁶ a Japonsko přijalo kroky za účelem přistoupení k této úmluvě. Komise předložila návrhy k zajištění souladu s uplatňováním této úmluvy mezi EU a třetími zeměmi, které k úmluvě přistoupily v posledních letech⁴⁷.

3.3. Posílení práv obětí a procesních práv

Komise navrhla nový soubor nástrojů, které mají zaručit, aby bylo s **oběťmi zacházeno s úctou a důstojně**, aby byla chráněna a podporována jejich fyzická nedotknutelnost a vlastnictví a aby měly přístup ke spravedlnosti a odškodnění. Navrhovaná nová pravidla⁴⁸ věnují náležitou pozornost obětem se zvláštními potřebami, jako jsou děti. Kromě toho Komise usilovala o to, aby byly oběti násilí (jako je domácí násilí) ochráněny před dalším poškozováním ze strany útočníka, když cestují v rámci EU⁴⁹. Nová pravidla také zajišťují, aby nebylo podkopáno právo na obhajobu. Směrnice o prevenci obchodování s lidmi, boji

⁴³ K dispozici na adrese: http://europa.eu/kids-corner/index_cs.htm.

⁴⁴ Směrnice o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV, k dispozici na adrese: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/11/pe00/pe00051.cs11.pdf>.

⁴⁵ Bulharsko, Česká republika, Finsko, Irsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Rakousko a Švédsko musí ještě horkou linku zprovoznit.

⁴⁶ Haagská úmluva ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, k dispozici na adrese: http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=24.

⁴⁷ Albánie, Andora, Arménie, Gabon, Maroko, Rusko, Seychely a Singapur.

⁴⁸ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu, KOM(2011) 275, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/victims/docs/com_2011_275_cs.pdf.

Sdělení Komise: Posílení práv obětí v EU, KOM(2011) 274 v konečném znění, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/victims/docs/com_2011_274_cs.pdf.

⁴⁹ Návrh nařízení o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech, KOM(2011) 276, k dispozici na adrese http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/victims/docs/com_2011_276_cs.pdf.

proti němu a o ochraně obětí stanoví komplexní škálu pravidel pro oběti v trestním řízení, včetně pomoci a podpory obětem, a pro dětské oběti obchodování s lidmi⁵⁰.

Velkého pokroku bylo dosaženo v souvislosti s přijetím návrhu Komise na **posílení procesních práv podezřelých**. Evropský parlament a Rada přijaly nový soubor pravidel zajišťující, aby byly osoby podezřelé z trestného činu informovány o svých právech v jazyce, jemuž rozumí. Každá zatčená osoba bude muset být informována o svých právech formou dokumentu nazvaného prohlášení o právech. Komise předložila také návrh nových pravidel, která mimo jiné zajišťují přístup k obhájci od první fáze policejního výslechu a v průběhu celého trestního řízení⁵¹. Komise zahájila veřejnou konzultaci o otázkách zadržení v EU, jejímž cílem bylo prozkoumat možnosti nastolení podobných norem ochrany v celé EU⁵².

3.4. Boj proti projevům xenofobie a rasové nenávisti

Evropský parlament při několika příležitostech vyjádřil znepokojení nad výskytem projevů a zločinů založených na xenofobii a rasové nenávisti v členských státech EU. Podle výroční zprávy Agentury Evropské unie pro základní práva v období 2000–2009 „10 z 12 členských států, které zveřejňují dostatečné údaje o rasisticky motivovaných trestných činech, aby bylo možno provést analýzu vývoje, zaznamenalo **vzestup zaevidovaných rasisticky motivovaných trestných činů**“⁵³.

Komise v reakci na obavy Evropského parlamentu znovu všechny formy a projevy xenofobie a rasismu rozhodně odmítla. Připomněla, že orgány veřejné moci musí toto chování jednoznačně odsoudit a aktivně proti němu bojovat. Každé prohlášení spojující zločinnost s určitou národností tuto národnost stigmatizuje, podněcuje xenofobii, a je proto neslučitelné se zásadami lidské důstojnosti, rovnosti a respektu k základním právům, na nichž je EU založena.

Komise je odhodlána zajistit soulad vnitrostátního práva s **právními předpisy EU, které zakazují projevy a trestnou činnost založené na xenofobii a rasové nenávisti**⁵⁴. Do konce roku 22 členských států Komisi informovalo o vnitrostátních předpisech, které mají projevy rasismu a xenofobie penalizovat. Od Belgie, Estonska, Řecka, Španělska a Polska žádné informace o prováděcích opatřeních získány nebyly. Komise v roce 2012 tato oznámení zhodnotí a ověří soulad právních předpisů členských států s unijním právem. Aby posílila základ pro společnou analýzu a zlepšené podávání zpráv o těchto jevech, zejména přesahující-li hranice jednotlivých členských států, bude toto zhodnocení doplňovat pravidelný dialog mezi

⁵⁰ Směrnice 2011/36/EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/JHA, Úř. věst. L 101, 15.4.2011, s. 1–11.

⁵¹ Návrh směrnice o právu na přístup k obhájci v trestním řízení a o právu na komunikaci po zatčení, KOM(2011) 326, k dispozici na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0326:FIN:CS:PDF>.

⁵² Zelená kniha: Posilování vzájemné důvěry v evropském soudním prostoru – Zelená kniha o uplatňování právních předpisů EU souvisejících s trestním soudnictvím v oblasti zadržení, KOM(2011) 327, k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/procedural/docs/com_2011_327_cs.pdf.

⁵³ Agentura Evropské unie pro základní práva, „Základní práva: Výzvy a úspěchy v roce 2010“, červen 2011, s. 127. K dispozici na adrese: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/annual-report-2011_EN.pdf.

⁵⁴ Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva, Úř. věst. L 328, 6.12.2008, s. 55–58.

členskými státy o sledování organizovaného šíření rasismu a projevů nenávisti, například prostřednictvím rasistických internetových stránek.

Diskriminaci založenou na rasovém nebo etnickém původu unijní právo zakazuje a Komise je odhodlána zajistit jeho dodržování členskými státy v této oblasti. Řízení proti čtyřem členským státům pro nesplnění těchto právních požadavků bylo ukončeno, jelikož dotčené státy zjednaly nápravu. Komise bude pokračovat ve svém úsilí u tří členských států, s nimiž řízení stále probíhá⁵⁵.

Komise znovu vyjádřila potřebu pozitivního přístupu k rozmanitosti a nutnost rovného zacházení v „Evropské agendě pro integraci státních příslušníků třetích zemí“⁵⁶. Je třeba zvýšit úsilí v boji proti diskriminaci a poskytnout migrantům nástroje, jejichž prostřednictvím se seznámí se základními hodnotami EU a jejich členských států.

Sdělením Komise věnovaným „Rámci EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020“⁵⁷ provedla Evropská unie zásadní krok k **podpoře sociální a ekonomické integrace Romů**. Tento rámec EU obsahuje výzvu adresovanou členským státům, aby připravily či zrevidovaly své strategie integrace Romů s přihlédnutím k cílům EU, které tento rámec vymezuje, a aby své strategie Komisi předložily do konce prosince 2011. Rámec EU podpořila také Evropská rada⁵⁸ a Evropský parlament.

Evropská unie poskytla finanční podporu na opatření občanské společnosti a na vnitrostátní politiky týkající se boje proti diskriminaci, podpory rovnosti a zlepšení právní ochrany, pokud jde o rasistické projevy a trestné činy⁵⁹. Komise podporuje také činnost **Agentury Evropské unie pro základní práva** při shromažďování údajů o tom, jaká je situace v oblasti základních práv, rasismu a diskriminace v členských státech. Agentura zveřejnila několik studií a příruček zabývajících se například úlohou památníků holocaustu ve vzdělávání v oblasti lidských práv, stavem antisemitismu v EU, evropským právem proti diskriminaci, vícenásobnou diskriminací a právem na ochranu menšin v EU.

3.5. Příspěvek ke konkurenceschopnosti EU

Při formulování unijních iniciativ na podporu růstu sloužila Listina jako kompas. Řada opatření EU byla posouzena z hlediska **práva účinnou právní ochranu před soudem** (viz článek 47 Listiny). Toto právo je důležité pro všechny občany, ale také pro vymáhání hospodářského práva EU, které přispívá k růstu. Zajišťuje, aby podniky mohly účinně uplatňovat práva stanovená v právních předpisech EU, a je zárukou proti riziku nezákonného

⁵⁵ Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22–26.

⁵⁶ Sdělení Komise: Evropská agenda pro integraci státních příslušníků třetích zemí, KOM(2011) 455 v konečném znění, k dispozici na adrese:

⁵⁷ http://ec.europa.eu/home-affairs/news/intro/docs/110720/1_EN_ACT_part1_v10.pdf.

⁵⁸ Sdělení Komise: Rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020, KOM(2011) 173, k dispozici na adrese:

⁵⁹ http://ec.europa.eu/justice/policies/discrimination/docs/com_2011_173_cs.pdf.

⁵⁸ Závěry Evropské rady, 24. června 2011, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/123075.pdf.

⁵⁹ Například v roce 2011 se na základě programu Základní práva a občanství dostalo podpory více než dvaceti projektům zaměřeným proti rasismu a xenofobii a na podporu rozmanitosti a tolerance. Finanční podpora činila více než 9,5 milionu EUR. Další informace o tomto programu jsou k dispozici na adrese: http://ec.europa.eu/justice/grants/programmes/fundamental-citizenship/index_en.htm.

jednání a proti svévolnému postupu orgánů s pravomocí dohledu. Komise posoudila řadu opatření EU s ohledem na právo na účinnou právní ochranu před soudem. Tato opatření zahrnovala navrhované právní předpisy týkající se trhu s finančními nástroji, zneužívání trhů, transparentnosti na finančních trzích, zákonem stanových auditů, odborné kvalifikace a alternativního řešení spotřebitelských sporů.

V roce 2011 bylo právo na účinnou právní ochranu **nejčastěji citovaným právem** v těch **rozhodnutích Soudního dvora EU**, které se odkazovaly na Listinu, a bylo zmíněno ve třetině všech těchto rozhodnutí. Právo na účinnou právní ochranu vyžaduje nezávislé, nestranné a plně funkční soudnictví.

Svoboda podnikání (článek 16 Listiny) má v tomto ohledu zvláštní význam a Komise k němu náležitě přihlížela při přípravě nových právních předpisů týkajících se trhu s finančními nástroji, zprostředkování pojištění, ratingových agentur a záznamového zařízení v silniční dopravě (tachografů). Svoboda podnikání byla jedním z hlavních hledisek při přípravě návrhu společné evropské právní úpravy prodeje, jejímž cílem je odstranit překážky plynoucí z rozdílů mezi smluvním právem jednotlivých členských států⁶⁰. Soudní dvůr uznal význam svobody podnikání ve svých významných rozhodnutích ve věcech *Scarlet*⁶¹ a *Sabam*⁶². Soud prohlásil, že nutit poskytovatele internetových nebo hostingových služeb, aby v zájmu prevence porušování práv duševního vlastnictví instalovali systém filtrování, porušuje svobodu podnikání daného poskytovatele i práva spotřebitelů na ochranu osobních údajů a na získávání a šíření informací. Tato rozhodnutí upozorňují, že je důležité zohlednit *všechna* základní práva, jichž se dané opatření dotýká, a zajistit jeho slučitelnost se *všemi* těmito právy.

Komise v několika iniciativách věnovala zvláštní pozornost právu na vlastnictví (článek 17 Listiny), podle něhož **se chrání právo na duševní vlastnictví**. Komise předložila sdělení nazvané „Jednotný trh práv duševního vlastnictví“⁶³, kde oznámila řadu iniciativ, včetně případného přezkumu právních předpisů o prosazování práv duševního vlastnictví, a zejména v souvislosti s pirátstvím na internetu. Komise oznámila, že tento přezkumu bude vyžadovat posouzení dopadů nejen z hlediska práva na vlastnictví, ale také z hlediska práva na soukromý život, ochranu osobních údajů, svobodu projevu a informací a práva na účinnou právní ochranu. Jak je vysvětleno ve strategii pro uplatňování Listiny, zdůraznění potenciálních aspektů základních práv na počátku přípravy návrhů vybízí k příspěvkům, k nimž se bude přihlížet k posouzení dopadů přezkumu.

3.6. Hlavní kroky pro přistoupení EU k Evropské úmluvě o lidských právech

Komise přijala konkrétní kroky ke splnění požadavku zakotveného v Lisabonské smlouvě, kterým je přistoupení EU k Evropské úmluvě o lidských právech. Komise provedla technická jednání o přistoupení s odborníky z členských států Rady Evropy, které jsou současnými

⁶⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společné evropské právní úpravě prodeje, KOM(2011) 635 v konečném znění, je k dispozici na adrese:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0635:FIN:CS:PDF>.

⁶¹ ESD, věc C-70/10, *Scarlet* proti *SABAM*, 24.11.2011.

⁶² ESD, věc C-360/10, *SABAM* proti *Netlog*, 16.2.2012.

⁶³ Sdělení Komise: Jednotný trh práv duševního vlastnictví – Podpora kreativity a inovací za účelem zajištění hospodářského růstu, vysoce kvalitních pracovních míst a prvotřídních výrobků a služeb v Evropě, KOM(2011) 287 v konečném znění, k dispozici na adrese:

http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/ipr_strategy/COM_2011_287_cs.pdf

stranami Úmluvy. Návrh dohody o přistoupení, který byl vypracován v červnu 2011, v současné době zkoumá Rada.

4. ZÁVĚRY

Evropská unie v roce 2011 přijala další konkrétní kroky k účinnému provádění Listiny. Toto úsilí napomohlo tomu, aby občané mohli požívat základních práv, pokud se záležitost týká unijního práva.

V době hospodářské krize je stabilní právní prostředí postavené na zásadách právního státu a respektu k základním právům nejlepší zárukou důvěry občanů, partnerů a investorů. Komise je přesvědčena, že všechny orgány EU, členské státy a zúčastněné subjekty musí pokračovat v úsilí o zavedení Listiny do praxe.